

Sygn. akt I CKN 1046/97

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 18 marca 1999 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - A. Górski

Sędziowie: SN - B. Czech (spraw.)

SN - Z. Kwaśniewski

Protokolant - A. Leszczyńska

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 1999 r. na rozprawie,
sprawy z wniosku M. B.,
z udziałem B. B.,
o podział majątku wspólnego,
na skutek kasacji wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Wojewódzkiego w T.
z dnia 20 sierpnia 1997 r., sygn. akt VIII Ca [...],

p o s t a n a w i a:

1. odrzucić kasację;

**2. oddalić wniosek adwokata E. J.-G. o zasądzenie na jej rzecz
od Skarbu Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej
wnioskodawcy z urzędu w instancji kasacyjnej.-**

Sygn. akt I CKN 1046/97

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z 30.VIII.1996 r., sygn. akt I Ns [...], dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że uczestnicze postępowania przyznał spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego typu własnościowego wraz z wkładem budowlanym i udziałem członkowskim ogólnej wartości 18.161,76 zł., wnioskodawcy przyznał wszystkie ruchomości i zasądził dla niego od uczestniczki postępowania dopłatę w kwocie 9.080,88 zł. z rozłożeniem na raty.

Od powyższego postanowienia wnieśli **apelacje** wnioskodawca i uczestniczka postępowania. Wnioskodawca, kwestionował przyznanie uczestnicze postępowania spółdzielczego prawa do lokalu wraz z wkładem, zaś uczestniczka kwestionowała ustalenie, że wkład budowlany stanowi majątek wspólny oraz - przyjętą przez Sąd Rejonowy wartość kilku ruchomości.

Sąd Wojewódzki w T., postanowieniem zaskarżonym kasacją, oddalił apelację wnioskodawcy, zaś z apelacji uczestniczki postępowania - uchylił w części postanowienie Sądu Rejonowego i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania (uchylenie dotyczy: kilku ruchomości ze względu na potrzebę ustalenia ich wartości oraz zasądzonej dopłaty).

Wnioskodawca w kasacji od wymienionego postanowienia Sądu Wojewódzkiego w części oddalającej apelację, wskazując na przepis art. 393¹ pkt 2 k.p.c., wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego przez zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy spłaty w kwocie 9.080,88 zł., „bez przyznawania mu żadnych ruchomości”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Sąd Najwyższy jest związany granicami kasacji (jej podstawami i wnioskami - art. 393¹¹ k.p.c.), toteż nie może wzywać ani "namawiać" skarżącego do ich modyfikacji, czy zgoła całkowitej przebudowy; nie jest też dopuszczalna wykładnia zakresu zaskarżenia i jego kierunków, gdyż kasacja powinna być tak zredagowana, aby nie stwarzała żadnych wątpliwości interpretacyjnych. W konsekwencji powyższego - niespełnienie tych wymagań, tj. dotyczących przytoczenia podstaw kasacyjnych, ich uzasadnienia oraz wniosków o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części, powoduje, że kasacja jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych.

Przepis art. 393³ k.p.c. stanowi, że kasacja powinna zawierać m.in. przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie. Jest to wymóg odpowiedniej formy kasacji i dla jego spełnienia nie jest wystarczające ograniczenie się do powołania przepisu art. 393¹ pkt 1 lub pkt 2 k.p.c., ale konieczne jest także uzasadnienie podnoszonej podstawy kasacyjnej przez wskazanie, które przepisy - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy - zostały naruszone, na czym to naruszenie polegało oraz jaki mogło mieć wpływ na wynik sprawy. W przeciwnym razie ocena zasadności kasacji nie jest w ogóle możliwa, samo zaś pismo, nazwane kasacją, jest tylko namiastką środka odwoławczego. Nieprzytoczenie podstawy kasacyjnej w powyższym rozumieniu, jest brakiem istotnym i nie podlega usunięciu w trybie art. 130 § 1 k.p.c. [zob. np. postanowienia SN z 11.III.1997 r., III CKN 13/97 (OSNC 1997, z. 8, poz. 114), z 10.II.1997 r., I CKN 57/96 (OSNC 1997, z. 6-7, poz. 82), z 10.I.1997 r., II CKN 21/96 (OSNC 1997, z. 5, poz. 61), z 26.III.1997 r., II CKN 63/97 (OSNC 1997, z. 9, poz. 129), z 7.II.1997 r., II UKN 72/96 (OSNAP 1997, nr 19, poz. 379), z 16.X.1997 r. II CKN 404/97 (OSNC 1998, z. 4, poz. 59), z 6.XI.1996 r., II UKN 12/96 (OSNAP 1997, nr 10, poz. 173), z 20.XI.1996 r., I PKN 22/96 (OSNAP 1997, nr 5, poz. 74) oraz

wyrok SN z 6.II.1997 r., I PKN 68/96 (OSNAP 1977, nr 18, poz. 339), a także nie publ. post. SN z 4.II.1999 r., II CZ 152/98].

2. Pełnomocnik wnioskodawcy nie przytoczył w kasacji żadnego przepisu postępowania, który - zdaniem skarżącego - miałby zostać naruszony przez Sąd II instancji, lecz jedynie zarzucił „(...) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na tym, iż Sąd II instancji dokonał błędnej oceny materiału dowodowego w szczególności sytuacji życiowej wnioskodawcy”, a nadto w lakonicznym uzasadnieniu podkreślił, że wnioskodawca „(...) został skrzywdzony orzeczeniem Sądu zarówno I jak i II instancji (...)”. W ten sposób sformułowana podstawa kasacyjna nie odpowiada wymaganiom art. 393³ k.p.c., a skarga kasacyjna oparta na niej - jako niedopuszczalna - podlegała odrzuceniu przez Sąd II instancji (art. 393⁵ k.p.c.), skoro on tego nie uczynił, dlatego kasację odrzucił Sąd Najwyższy (art. 393⁴ § 1 k.p.c.).

3. *Ratio legis* ustanowionego przymusu adwokacko-radcowskiego do wnoszenia kasacji (art. 393² § 1 k.p.c.) ma na celu zapewnienie temu środkowi odwoławczemu odpowiedniego poziomu. Od adwokata lub radcy prawnego (jako profesjonalisty) wnoszącego kasację należy przeto wymagać nie - jak od laika - tylko minimalnej znajomości przepisów kodeksu postępowania cywilnego, dotyczących skargi kasacyjnej, lecz także znajomości odpowiedniej do pełnionego zawodu. Strona zaś, ustanawiając adwokata pełnomocnikiem i uiszczając opłaty za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości, ma prawo spodziewać się i wymagać, by czynności te - a wśród nich wniesienie kasacji, - wykonane zostały z pełną znajomością obowiązujących przepisów (zob. postanowienie SN z 14.VIII.1997 r., II CZ 88/97, OSNC 1998, z. 3, poz. 40).

Pogląd powyższy znajduje swoją podstawę w przepisach ustawy z 26.V.1982 r. - *Prawo o adwokaturze* (Dz. U. Nr 16, poz. 124 ze zm.) oraz

ustawy z 6.VII.1982 r. o *radcach prawnych* (Dz.U. Nr 19, poz. 145 ze zm.). W szczególności zaś przemawiają za nim następujące unormowania tych ustaw:

- zawód adwokata i radcy prawnego „(...) polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami” (art. 4 ust. 1 *Prawa o adwokaturze*, i identycznie art. 6 ust. 1 ustawy o *radcach prawnych*);

- „radca prawny prowadzi samodzielnie sprawy przed organami orzekającymi, dbając o należyte wykorzystanie przewidzianych przez prawo środków dla ochrony uzasadnionych interesów jednostki organizacyjnej” (art. 14 ustawy o *radcach prawnych*);

- „radca prawny wykonuje zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego” (art. 3 ust. 2 ustawy o *radcach prawnych*);

- adwokat przed rozpoczęciem wykonywania czynności zawodowych ślubuje m.in. „(...) obowiązki swe wypełniać gorliwie, sumiennie i zgodnie z przepisami prawa (...), a w postępowaniu swoim kierować się zasadami godności, uczciwości, słuszności i sprawiedliwości społecznej” (art. 5 *Prawa o adwokaturze*); podobnie radca prawny ślubuje m.in. „(...) obowiązki zawodowe wypełniać sumiennie i zgodnie z przepisami prawa (...), postępować godnie i uczciwie, kierując się zasadami etyki radcy prawnego i sprawiedliwości” (art. 27 ust. 1 ustawy o *radcach prawnych*).

Powyższe sformułowania odpowiadają - przyjmowanej powszechnie - zasadzie, że na pełnomocniku procesowym ciąży nie obowiązek osiągnięcia określonego rezultatu, lecz obowiązek starannego działania.

Jest oczywiste, że obowiązki i uprawnienia adwokata (radcy prawnego) ustanowionego przez sąd dla strony zwolnionej od kosztów sądowych (art. 117 k.p.c.) odpowiadają obowiązkom i uprawnieniom takiego pełnomocnika

z wyboru. Znajduje to wyraz m.in. w przepisach dotyczących kosztów udzielonej pomocy prawnej.

Koszty nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata (radcę prawnego) z urzędu ponosi Skarb Państwa według zasad określonych przez Ministra Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia (art. 29 *Prawa o adwokaturze* oraz art. 22³ ustawy o *radcach prawnych*). W dacie wniesienia kasacji w niniejszej sprawie obowiązywało w tym przedmiocie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18.VIII.1983 r. w *sprawie zasad ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu* (Dz.U. Nr 51, poz. 230), obecnie zaś kwestię ponoszenia tych kosztów przez Skarb Państwa normuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 12.XII.1997 r. w *sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych* (Dz.U. Nr 154, poz. 1013 ze zm.), a w szczególności jego paragrafy 21-23. Oba te rozporządzenia uzależniają przyznanie wymienionych kosztów m.in. od „udzielenia pomocy prawnej” (§ 1 - pierwszego z nich oraz § 21 - drugiego). Pojęcie to oznacza spełnienie przynajmniej podstawowych wymagań stawianych przez prawo dla danej „pomocy”, które są czymś „normalnym” dla profesjonalisty. Jeśli tego spełnienia brak, to nie można przyjąć, by pomoc została udzielona. Odnosi się to np. - jak w rozpoznawanej sprawie - do sytuacji, w której pełnomocnik oczywiście wadliwie sporządził kasację, przez nieprzestrzeganie wymagania przytoczenia jej podstaw (art. 393³ k.p.c.), co świadczy o tym, że wniesienie takiej kasacji nie jest działaniem profesjonalisty, przestrzegającego podstawowych wymagań stawianych przez prawo. Zauważyć też trzeba, że skarga kasacyjna jest jedynym pismem procesowym w którym - według kodeksu postępowania cywilnego - należy przytoczyć przepisy prawa i dlatego też dla jej wniesienia wprowadzony został przymus adwokacko-radcowski.

Koszty nie opłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez adwokata lub radcę prawnego ustanowionego dla strony zwolnionej od kosztów sądowych, są

wynagrodzeniem wypłacanym przez Skarb Państwa za spełnione usługi prawne profesjonalisty. Kasacja wniesiona przez takiego adwokata, nie zawierająca przytoczenia podstaw kasacyjnych bądź ich uzasadnienia - wymaganych przez art. 393³ k.p.c. - nie jest „udzieleniem pomocy prawnej” w rozumieniu § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 12.XII.1997 r. w *sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych* (Dz.U. Nr 154, poz. 1013 ze zm.), za którą koszty ponosi Skarb Państwa. Dodać przy tym trzeba, że pełnomocnik wnioskodawcy nie uczestniczył też w rozprawie przed Sądem Najwyższym.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił wniosek adwokata ustanowionego dla wnioskodawcy zwolnionego od kosztów sądowych, o przyznanie kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej w instancji kasacyjnej. W analogicznych sytuacjach Sąd Najwyższy odmawiał już poprzednio przyznania takich kosztów (zob. np. postanowienia SN z 12.II.1999 r.: II CKN 280/98, II CKN 341/98 i II CKN 1145/98 - dotychczas nie publ.).